

Landskap: Skåne. Upptecknat av: Mans Ohlsson
 Härads: Önsta. Adress: Aske pr Lommarp
 Socken: Aske. Berättat av: — — — — —
 Uppteckningsår: 1877. Född år 1857 i Aske

Uppteckningen rör Nai Askes nya kyrkor byggdes.

Redan vid slutet av 1857 året begyndte visteln höjas inom
 att församlingen att kyrkan behövde nybyggas och när
 den nya skolan stod färdig 1858, tyckte kyrkans vänner
 att det var oellet is för omöjligt att hava en sådan
 kyrka som den gamla var. Toga förbättringar vidtogs
 för att uppbygga den samma men an till det nödvän-
 digaste för att hålla taket droppfritt. Fragade man de
 äldre efter när kyrkan var byggd, svarade man det
 skamlösamma svaret: Sed i har ingen som vittnar
 motek har den stått se songaflaent. På västra
 gaveln finns ej spår kvar av röpningens. Skärmen
 och skorvena emellan den brända takens och det

1.

3836

kunde ge grund för det skämtsamma infallet: ja det
synes, syns ut på den västra gaveln, den är ut
att ha varit utmått för hår vogskvalp.

De äldre skyddade för att prästen och kyrkans vänner
böde sines emellan fördelade kyrkans inkomster. Räkningarna
skulle ~~medtjänst~~ alligen förlaggs sockens tänman, men
ingen av männen var kompetent att se över dessa
varo rätta. Här var också det gammalt ordstör i Åsk
som gjordes om sagot som man drog i Twedts räl,
huruväld det var riktigt. Det stämmer som en kyrko-
räkning och den stämmer aldrig.

I mitten av 1830 talet tillträddes kyrkoherden Scholander
kyrkoherde beföltningen här och då fanns ingen kyrkoherr,
men da han 1850 transporterade till Öloj hade kyrkans
behålles kassa under Scholanders samvets granna för-
vartering utan till omkring trädgårdens eiksdöler banco.
Kyrkoherden Calmer var en lika samvetsgram förvittare

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

av dessamma och our Fölkminnes räntemödel nu att
 det gick raskt med behållningens tillvarat. ~~Påmin~~
 Att borgar med hade peminne med den utlåts till nybörjand
 de om brukare inom socknen, men sedan beloppet blev
 större, insättes de i Lunds sparbank. Detta med hänsyn
 till att vid det blivande kyrkobygget, kommo pågående
 att behövas och möjligen valla de sna hantagane sväng
 heter att återbörla länser.

Förberedande kyrkostämmer hölls för överläggningar
 om vad större delen av kyrkan skulle byggas. Kyrkohunden
 Calmer ansåg för att bygget borde anstå, tills kyrkobastun
 varit till så stort belopp, att kyrkan kunde byggas med
 tegel korsvalv, helst tre skeppig och alla instände däri.
 Det uppdrogs åt Kyrkohunden och kyrkovardarne Olof Hansson
 och Olof Persson i Årk att resa ut och besö nybyggda
 kyrkor för att kunna föresta någon lämplig typ.
 Billinge kyrka som blivit ny 1865 lag så mera, men ingen

Fyckte om den typen. Om var ju uppförd av tegel och
Astas brons ville hava en vit kyrka, uppförd av granit.
Men behovet av ny kyrka gjorde sig alltmer gällande så
att tankarna på att bygga en medeltids katedral, med
tre skepp och tegel valv skötos å sida. Och i början på
1870 talet upprördes "at den kände Kyrkobyggmästaren N.
Andersson i Malmö att uppröra rådning och kostnadsförslag
till den nya kyrkan. Denna godkändes av församlingen och
sändes till som det då hette Over Intendents Embete i
Stockholm för att fastställas. Chyfen där lät omröstas ut-
ningarna, tornet gjordes högre, predikstole och altar upprettas
pyntligare, så att kostnaden för det hela blev omkring 38 000
kronor. Detta förslag antogs inbälltigt och vid härom
~~meddelades~~ för antogandet av byggmästaren till arbetets
utförande, överlämnades detta åt N. Andersson för
det i förslaget utsatta priset, fast dai var andra som
ville gjort det billigare men Andersson hade församlingens förtroende.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hästén 1875 varo alla formoliteter för bygget undanförda.
 Inga dagsvärken eller doftkörslar skulle utgöras in i nu
 tura, utan allt betalades kontant. Kommunal ordföranden
 Olof Nilsson, Kyrkoprovostarna Olof Måansson och Olof Persson samt
 lantbokaren Johannes Davidsson utsågs till allt a församlingens
 vagnar övervaka arbetet. Det blev ej möjligt avslut uppdrag,
 ty Andersson var man om sitt anseende att bli hällem för
 att vara Skännes baste kyrkobyggare.

I slutet av februari hölls sista predikan i Asks
 gamla kyrka utan n. Pastor J. Hagrell. Denna var en stäng
 hotpredikant utefv den pietistiska ^{ukthållna} och höll en särskilt sværl
 doftlände predikan för Asks boane, som man gav intendent
 sig, så att det gamla templet var prop. fullt med åhörare.
 Kyrkoherden Calmer var en särskild pietistisk man
 och da ansökan om sätt att riva den gamla kyrkan
 ingicks till Domkapitlet begärdes där, att kvalificerad
 person måtte utsändas, för att se till att om möjligo värde-

fulla saker fanns i kyrkan, ej anvisning om därras tillvarotagande. Eär nog henn kom också dit tillade ett ögonblick in i kyrkan reserverade likas fört, att intet fanns som trädde något vände och uppsätte ett skriftligt besked drom. Kyrkoherrn Colmer faste ej avseende därvid, utan gav särskilare Andreas Jonsson i N:a 9 års tillägelse, att av den gamla inredningen nedflockas alt som var smidat och malat samt inläggas dit i en tom hammare på skolans loft. Detta arbete utförde Andreas Jonsson so omsongsfullt, att så väl predikstolen som allt annat uppsättet kunnat hoppas. Men därem blev intet. Med 1900 året brömmes nya man till att styra i det. Dessa projorde ej ifter äldre värden och en hansynslos kyrkovaktmästare använde utav de på andra tornloftet förvarade torre fanninserna från den gamla kyrkan, till uppdelning under lärestolsbrasura i den nya kyrkans hakelugnar.

Kyrkans dopfunt blev även hulvadögen och renoverad i samma stil som den var i den gamla kyrkan. Endast det på densamma varande akelgårdar möjligt och därmed avlagsnader, utan en hänsynspel stenbrugge från Lunds kyrka. Den i koret stående järnbetslogna ekristan, antagligen stammade ifrån medeltiden, men enligt pålagt årtal renoverad 1780, blev även tagen i förvar och står nu i den nya kyrkans sakristia. Genom Drottningens S: J: Bergs a Windfalle försorg och bekostnad upprustad av snickare Carlsson från Högsa länsgård.

En innanför kyrkodörren stående kyrkoöppnarklocka utan clke med järnbetslag, var så anförtäl utav punkt och röst, att den föll brett i sönur, da den skulle uppstolas.

Den hällades alltid för fäthig stocken och begagnades även som sittplats under gudstjänster da den hela gamla kyrkan var fullsatt med skräddare.

Det värdefullaste formminnet i den gamla kyrkan

var doven mellan kyrkan och vapenthuset. Den var
för tung da' Andreas Jönsson med pojktorn till dana
minnen sasom med hjälpan, bortbura till skollofiet
de övriga fornerna och bleu hängande kvar och bleu
antagligen sondrastagen, da' de gamla valven vid mu-
narna vältades. Fragmenter av det gamla jämlestöjet,
som var i aldedes samma stil som bestäljet i kyrko-
doven från Rogslösa i Östergötland, vilken nu förvaras
i Statens historiska museum i ~~Lund~~ Stockholm, sog
jag hängande under byggetiden bland upfallit därvid
på kyrkogården.

Kyrkans ringklocka nedlägs från den gamla klock-
stapeln, genom byggmästarens försorg och hängdes i en
på byggetiden ansedd ställning meré på kyrkogården,
dar den användes vid helguds ringning, själarinnning
och begravningsar. Själarinnningen efter drottning
Josephina 1876 utfördes här i Ask från denna tillföllige

stämning.

All grusen till den nya kyrkan togs från Lommarps
allmänna grusgrop vid Windfalle grans. Åboare
Lars Olson från N:o 8 Lommarp och Daniel Hultman från
N:o 8 Åsh böjde åt framförsta grunen emot en betalning
av en krona pr lass, som skulle innehålla fyra tunnor.
Erigel framkördes fyra lass pr dag. Det första lastet
mättes vid grusgropen och de sista vagnshistorna ryndade
i mer än fyra tunnor. Värgesallen, som förste man-
nen vid bygget benämndes, förbehöll sig rätt att när
som helst mata lass för kontrollering.

All halmsten bröder finner och annat gods som behövdes
till bygget kom till Mariestad station och förlades därifrån
och belades för en hastskjuts, om cirka tio tunn kilogram
lass, fyra kronor fram till Åsh.

Stenen till muren utvärldas från utav de valdige rust-
stensblock, som ligg spridda på angående och fästade med

omtakring Åsks by. Vintern var ej hard 1876 utan grund
grävningen kunde påbörjas i februari månad. Vid fyra års
djup var fast god grund över allt, med undantag av att
på flackar vid östra ändan av hovet, där kult sand
påträffades, så att särskilda sakerhets åtgärder med
kamprustens fyllning fick vidtages. Då grävningen var
färdig, påbörjades grundläggningen med valdiga raa block
Så länge halen var i jorden hade dessa lagts i ovans
jords nos på Backsgårdens agor, som sammanknöts da
stern undanredjöts vid odlingsarbeten och lågo i nor
höften av trafikbar väg.

Då halen lösnat förjade stenhäftningen ifrån
angården. Olof Nilsson höll två par orar, Ola
Persson i Östergården och Ola Wikansson på H:n 1 sek, var
dina åt par orar. Dessa fyra par orar framdrogo all
den sten som åt gick till bygget och belades med
fyra kronor för dagskörel från klockan sju på

morgonen till klockan sex på kvällen med en halv timmas rast tve mellan mat-halv rist rist och timmas middagsrast = Tolv till åtta, en halv timmas medförlösning rast - fyra till halv fem. Från den förröndes klars och framåt commarens. Före den förrönde klars var det ingen rast än vid middags tid en och en halv timma.

För lösbrytning och lassning av blocken svarade tre insigtsfulla provarbetare Per Andersson från N:o 5 och Thomas Persson från N:o 15 Åsk biträdda av Lars Rasmussen från N:o 5 Åsk. Den sistnämnde var i saknad av allt begärt om stenbrytning och lassning, men var med, på grund av sina vanliga kropps krafter. När han blev ^{anvisad} var han skulle taga, kunde han lyfta lika mycket som två vanliga kartor.

Bryggmästaren höll stenvagnar av den vanliga sorten med lader som lades ned på marken och sedan

var stenblocket var nollat upp på ladorna och tog
städigt där medelst två järnlänkar fastsida i ladornas
ändar och därifrån i två starka märor i bakhallen,
vilken tjänstgjorde som vindspel, då ladorna medelst
två järnspel hissades upp till passande höjd för
transporten. Dessa arbete utfördes snabbt, utan vanda arbete.

Olof Nilsson hittade sjöle stenvagnar och körde därfor 50 km per dag.

De stenblock som ej kunde tas på ett lass sprang-
des med krit, eller annorlunda delades de sänder med
ställkilar till passande storlekar för vilka använde
två vanda stenarbete. Johan Andersson från Lilla
Hjortaröd och Nyberg från Årlevold anförlits och som
slagts i blocken de enfordeliga barrikader, uti på marken.

De var alltid i systerlättning framme vid bygget för
att geva de framförstående blocken de passande ytorna
För grundläggningens bojor restis hissställning, en
rad stolpar vid vandrar sidan där manen skulle

lägges. Första runingen var endast sex almar hög över markytan, men såg man från toppen därav, när hela
grundens botten var den ju tio almar och de fler
tuntarbetare hisnade dervid. Dessa stötar sammanslöt
med starka ledor och atag, så att de stodo ständigt
och ej verkade, varafter jämna skenor parkerades på vilka
hissen sjuul töpte. När denna ställning var färdig upp-
ställdes hissen därpå. Hissen drogs av fyra man, och
utgjordes av två starka garnaxlar som vore överdrag-
na med två cylindrar på vilka hisslinan töpte. På
varandra andas av mellan sätt ett stort drivtygel, vid
vilket handtaget var fast. Detta drivtygel verkade på
ett mindre hjul som drev för mellan två, vid vilken
hisslinan var fast. Den var försedd med en stark krok
som fastades i den jämför lant som var lagd om sten
backet eller vad annat det var som skulle lyftas.
Och när krofthen böjde draga i hissen uppföldes

Tyngden, som det gicke att lyfta, sätta upp åt, då den kommit passigt högt, lades hissen med en stark spinnare, som lades ned i det därfor avsedda bromstycket, som var fast i axeln ^{av manen}. Därefter förses vagnen på de därfor avsedd framåt tills blocket kom över den punkten på munen där det skulle ligga då mannen låg fast i de på drivtjulen varande handtagen, lyfte nu pass på blocket att spinnaren lossnade, varpå blocket sätta sig sjunka ned i sitt fäste.

^{Först} I ~~därfor~~ blocket skulle lyftas givit verksgossen som hette O. Andersson och var ifrån Malmö samt en murareförbundare som aldrig namndes för något annat än Anders, upp till hissen varpå verksgossen föregåde vilka två arbetare som fruveligt ville komma ned upp och bilda med hisseringen. Två unga raska arbetare Nils Svensson från Årk och Sven Lindkvist ifrån Malmö anmälde sig och arbetet med hissen började

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det gick bra och det var blocket efter det andra lades in i
grundet. Nils Svensson och Lindkvist blev färdig
vid sin sida och två arbetare komma efterligare till.
När den uppsatta ställningen var fylld med mur,
restes spion till ställningen så höga ~~och~~ att murens
hela höjd till kyrka och kor kunde fyllas där.
Som murades i samband. Personen först murare var
en som hette Hallengren ifrån Malmö. Denne var son
av södermanaren Hallengren i Ronga. Två murare fö-
bundare Anders och Lars, båda unga och raskar i sitt
arbete hela 1876 vid bygget och bleva gesäller då kyrkan
murar var färdiga. Utan ordens murare arbetade här
Sven Palsson från Råvæftöfja, Nils Olofsson ifrån Gillastig
och Lundahl ifrån Söderby. Den senare blev snart
intelligerad, emedan han ej var duglig i yrket. I stället
höll kom Berg från Västra Frös, som var duglig i yrket.
Allt sten skräven till att ställa blocken rull med stopp

av arbetaren Sven Nilsson från Åsk. Det murbruket blåddades och gjordes färdigt av Ola Andersson (Gavare) som bodde vid Parups bro.

Förmanen för timmermans arbete hette Spinnerson och var ifrån Malmö men var född på Töcknana i "Östra Karaby". Andre man under honom hette Nilsson, var även ifrån Malmö. Per Jonsson ifrån Skärpsnölla arbetade även vid bygget under sommaren 1876.

Takstolpo kyrkan och koret utes i juli 1876 och därpå placeras taket av snygg ekspans.

När takstolarna var nöte, bjöd byggnadsstyrelsen på egen bekostnad samtliga arbetarne och firman vid bygget på en ännu festlighet i Östergården där also Olo Persson ställdes i ordning trälssmal, bestående av lammpicace, smörjats och ristat samt kaffegökhan.

Folkhögsholeförestanden talade till arbetarne och framhöll däriid arbetarne osdningsfulla upporande.

under byggetiden. Mårasen Hallongren lade för uppmarksamheten emot arbetarna.

Hittills hade bygget förtgått utan något tillstånd till olycksbranden. Det gamla pastöriet att väge kyrkobygget krävde minst ett hundratal maniskolar, blev ej jämst vid Arkes kyrkobygge. I Augusti månad, då tornets murar varo i höjd omkring kyrktakerna, kom den riddagsrätten var slut och arbetarna Nils Svensson och Anders Nilsson, Sven Lindkvist och Per Andersson, ville i här nämnd ordning arbeta vid hissen, skulle gå upp på stålringen för att åter böja upphörslingen av stenblocken. Ett sadant var framme och kroken isätt den om delsanmono fastgjorda järnlänken. Någon anmärkte, att det blocket var för stort, men hissarne invände: vi försöka! Blocket gled sakta uppåt, men när det var halvvegs emot bestämdelse platsen skedde olyckan. Det stora driftpjulet vid Nils Svenssons

och Anders Nilssons sida, fälde i den hårda pappersringen
 utan sprang sönder. Skarvorna däremot flögo omkring
 som skarvor från en exploderande granat. En av dessa
 hoppade Anders Nilsson i underväl so att detta upp-
 stöts och magasinet rutsades sönder på Anders Nilsson,
 så att den intagna middagsmaten flöt ut. En pojkar-
 lig skräckning genomfors hela ställningen då blocket
 садde marken och med en stark knall brast i två
 stycken. Lyckligtvis blev de fyra arbetarna kvar där
 uppe. De skadade Anders Nilsson ~~och~~ liggande Per Andersson
 i liggande ställning, Nils Svensson och Sven Linskvist
 stående, den senare med skadade fingrar som kommit
 i nöjet slags beröring med den vid blockets sikt mot
 marken, svängande hisstankan. Nils Svensson och
 Per Andersson åstodade. Jag där sade Anders Nilsson
 till Nils Svensson, som stodde honom kvar på den smala
 ställningen, tills dukar tunnen anskaffas, varpå han

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

lades och sedan så försiktig som möjligt, av arbetarna
fördes från den anständiga höjden ned till marken.

Varken telefoner och bilar funnos, så att det tog lång
tid innan takan anlände från "Eslöv", dit utändade
bud givast sändes. Då denne anlände till Åske var Anders
Nilsson redan död, efterlämnande enka och fyra små
flickor. Enkan var en praktisk kvinna och Åskes kom-
min drog försorg om barnen tills de kunde försörja
sig själva. Med nuvarande yrkesinspektion, hade
säkerligen ej den använda hissapparaten godkänts.

Nytt hjul insattes i hissen och tornets murar uppför-
des till den beständiga höjden utan vidare missköde.
Det gick även tyckeligt att uppstiga och ställa på sin
plats det kolossaliska höga kummerträdet, som utgör spirans
mittparti, även som det stora järnkors som kroner
spirans spets. Vintern 1877 påbörjades insättningen av
meddelningarna i Åsks kyrkor. Verksgossen Anderson

var ej längre den drivande kroftern i arbetet vilket
markéts. Måneni arbetet gick för sig och snickeri ar-
betet. Vid det senare arbetade gesellen ^{Jan Hultin} Haglund ^{zövorn}
föreståndare samt Nilsson från Malmö, Andreas Svensson
från Lilla Hyttan och ~~Claus~~ Per Jonsson från Skäpsmolla.
Måneni arbetet hade gjorts färdigt till det yttre sommaren
1876 och till det inre sista den dags följande hösten.
Allt var färdigt så att målaren kunde köja ²
brytan av September 1877. Målarmästaren Wahl
afors Malmö utpönde delsamma och gav utkianas
att just det var på hösten gjordes där ett synkret
gott arbete. Och var det färdigt brytan av November 1877.
Vintern 1877 framdeom förvaltare Grönvall på Rödaholmen
med förslaget om att församlingen borde anskaffa
en orgel i den nya kyrkan. Direktör Lundahl i
Malmö uppgjorde kostnadsförslag och stämme fördel-
ning på el orgelvärd med tolv stämmor, ^{på} ^{och} ^{två}

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

manualer och särskilt pedalvark, allt av honom
uppsättas på taklåsen. Den nya kyrkan för ett
pris av fyra hundra kronor under vilket all försam-
lingens utjämde alla för byggandet ejfördeliga skiften.
Kyrkohunden Calmer var ej förlagd. Kyrkokasson
hade också tre kyrkobygget och därmed följande utgifter.
För orgelbygget fik hela beloppet lamas och framhöll
kyrkohunden det orättiga. allt skulle belastas efter kom-
mande släglé. Orgelbygget beslutades likväl och direktör
Lundahl utlöste delsamma. Gamle kantor Sjöberg hade ej
organist examen, men atog sig allt utan konfliktering
utöva orgelmusiken vid Guds tjänsterna. Orgelvärtet
blev fjordigt till kyrkans invigning den 18 November
1877. Det var nog delvis åt haschwark, men ingen organist
fanns som kunde sköta delsamma och funktion i den
nybyggda kyrkan inväckade mestigt på varket.
Flere representationer har behövts på delsamma för att få

21.

3836

orgeln i det skick den nu är. Vid kyrkans invigning
pronspelades orgeln av Kantor Gustav Sjöberg i Hägeröd
som var son till gamla kantorn Anders Sjöberg i Åsk.

I samband med kyrkobygget ville jag även skriva om
intagandet av kyrkojorden i Åsk och dess planering.
Den gamla kyrkan i Åsk låg på en liten kulle som
skäddade skarpt åt öster och niojt åt söder. Den var
mycket ejamn till öfan antagligen tannningar ifrån
kyrkans tillbyggnad på 1780-talet. Kyrkojorden var
intagnad med vanliga kulturstensjorden, och vid södra
sidan öster om den nuvarande skollärdgården fanns ett
välDIGT snar längsåt gärdet av slanbuskar och hyll.

Det hela hade ett ytterst anstrammat ^{slag} ~~och byggts~~ utseende. Massor
av kasserade stenblock och tannningar tago bort
Lantmäteri förfolllning ^{nöts 1870} och kyrkojorden utvidgades
åt norr till dubbelt areal emot den gamla. Figurern
blev nu en fyrsidig plan med beständiga hörn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

22.

3836

och röta sidolinsier. Kyrkoståmmans beslutade att
 densamma skulle intagna med sa kallade kall-
 mur prisinkt i dike och sedan trädgårdsback.
 Arbetarna Nils Svensson ^{och Daniel Hellman båda deler} tog sig all grava dike-
 runtom den, för ett pris av tiohundrafemtio kronor
 och Mästare Strandberg från Röstånga tog sig all
 tagga kallmuren likaledes för tiohundrafemtio kronor,
 under villkor att all för muren erforderlig sten fram-
 förlades till bestämd plats vid muren.

Församlingen hade beslutat att alla arbete och körlor
 vid kyrkoegärds intagnaader och planeringar skulle
 utgöras med sa kallad omgang. Ett mansdagsverke
 av varje dagverkes skyldig och ett ökedagsverke för
 varje ett fjärde dels mantal, fastlagt y delfo fisk där
 togas ny omgang. Pison antogs att inot en ersättning
 av femtio kronor, varleställa fördelningen och havo
 uppsigt över arbetet. Nu kommo de på kyrkoegärden

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

23.
3836

liggande stenblocken var till användning. Det var endast till västra sidan från grindarna ned till södra hörnet som båtde sten behöver anskaffas och de flesta av dem hade nagon pris sten som framforsades därför.

Trots arbeten sättes igång ¹⁸⁷⁴ när klocken var intröstad och blev intagna den da fördig och planeringen påbörjad. Upphöall gjordes under sista hösten men så snart ~~den~~ var intröstat påbörjades arbetet. Alla var besjöelade av en ande och det var allt förflyttnings- och ordnings- och skick. I den gamla kyrkan hade en massa män niockor begravts under kryptogolvet. För att vid planeringsarbetet förflyttas jämna plan framför den nya kyrkan, gjordes den gamla ^{vadvis} ~~kyrkan~~ plan grund mur alldeles upp, även som det emellan dessa murar liggande kryptogolvet av tegel fyra munktegel som det var i det gamla korsvalven fanns antagligen från slutet av 1700-talet. Därvid renades bort

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

skelletten utav de där begravda och jordades gemensamt i det sydöstra hörnet av den nuvarande kyrkogården. Där hade nog jordats lik under hundratals år. Det var endast i det understa laget som skelettdelarna lågo ordnade. Ovanpå dessa lågo såväl cranien som övriga ben sammansländade om varandra, vilket tydligvis utvisade att gravarna uppnåts flera gångar. Inga delar av kistor funnos, allt var formultrat, endast cranien och de större benen varo hvar i de ovan lagren. Intet föremål av något slags metale fanns. Jag var ej heller närvarande under hela tiden och eftersäg att allt gick på detta fullt till. Det var vissa förfader, under seklars tid, jordiska huvudvor som vi fortflyttade.

Allt planerings arbetet blev färdigt i Oktober månad 1877. Skyddstiad och hägtomstiac planterades hösten 1878 av trädgårdsmastaren som bodde här i Ask och hade ett litet hus i skogen vid stubb af mica, N:o 8 Ask.

Hans namn var Lars Hallqvist. En liten hortus hygognos
anlades och planterades utav honom 1866. Hallqvist
var en kunnig planter och ansågs för att ha en god
insigt till att utföra trädgårdsanläggningar.

Kyrkovärdens Ola Hansson och Hallqvist varo
vid Trollemans gärd där träd ^{och} planter sköptes.

Den nya begravningsplatsen invigdes i November
måndag 1878. Utav v. pastör Henrik Ohlsson. Samme
år dog sason stadskommunisten i Malmö.

En manskör bestående av Kantor A. Sjöberg andre Tenor,
Skollärare P. Jonsson förste bas, Läsförstaren Henrik Vranie
förevalbeställd farare vid Enköpings folkhögskola, och
Lantbrukaren Anders Nilsson andre basar, Handlunden
Olof Olsson och underlektornad förste tenor, syngde
därvid. Akten avslöts med psalmen 207 verserna förf. 8.

Pastör Ohlsson drog den sondagen till som vanligt
med en fram hävda predikan, så att det var kol-

mörkt var högmasson var slut. Härigen pastöd
 åt presten godo de detta, på det att sangane skulle
 ja komma se moterna och komma av sig. Grannen
var pastor Olofsson.
 varo ju av olika lagen och supo ej vidare god haft till
 hoppa, sätter eft önskade han i det hydde. Men vi hade
 ej tagit an på magas konstigheter, så att vi hunde
 varo stämmer utanför. & mörket drog Jönsson
 mig i armen och viskade: Hans della pannen
 om slaget vid Dütsen! varför jag viskade tillbaka
 Vi är Svenskar ve segra anda. När akten var
 slut gick jag för mig själv ensam därifrån, i det
 samma skymtade jag vid min sida ortens vack-
 raste flicka och hennes syster. Vad den sjuonge valde
 i kväll Hans viskade damen i mitt ora. Fyckle
 Fröken det. Det var ju mörkt, så allt vi sago ej
 snt. Det marknades ej sa in före damen ifrigo. Jag
 framryckte i snitt stilla sinne vid den rövrigliga

kritiken. Sammen i praga är död för många år sedan sasom välbesökt Postmanna "Rohusläm

Två girkronor till den nya kyrkan, en med plats för
tio gres och en med sexton gres. De köptes i Malmö
och kostade tillsammans 100 kronor. Gamle Pål Thellman,
en träsvarvare a N:o 8 Ask, svarade två kekor till pryd-
nad på stängorna som smiddes av smed Svartson. Ask-
ket var färdigt till invigningen den 18 November 1877.

Den tiden arbetslönerna varo låga.

Förmannen för timmerarbetet hade 3:50, de andra männen
3:00 och förbundsdome 2:00 kronor för dagen.

Förstör Förmannen för timmerarbetet hade likaledes 3:50
och de andra timmersmännen vardera 3:00 kronor per dag.

Grovarbetalane hade vardera 1:50 per dag och var arbetsidén
från klockan 6 på morgonen till klockan 8 på kvällen
för tiden $\frac{1}{4}$ till och med den $\frac{30}{9}$ under den ovriga tiden
benämndes arbetsidén med uttrycket, vid dagsyret och

Höstslogen bestämde därför. De två arbetarna som stod för stenbryningen och bärning uti på markerna belönades i tydhet f 25 ore mera pr dag än de övriga. Det var ju ett arbete som krävde särskild kunnighet och insigt. Sedan halv bärning togs all stenen till kyrkan från Ola Perssons a N:n 9, Ola Perssons a N:n 10 och granaren S. Olssons a N:n 5 ofths marker utan någon ersättning. Genom detta stenläggning gjordes ett gott förarbete för den efterkommande myndlingen, så att ersättning, fast indirekt, utölls för stenen. Ett hög belöning stensprängare utölls för sina arbord blev ej sport. Det lag antagligen orogt under den vanliga, torra, ty det var ju ett stort städigt arbete. En dag hade Johan Andersson framme vid kyrkan laddat ut sprängställ som klickade varje krulladningen skulte uppsuras. Detta gjorde Johan Andersson så oförståigt att laddningens exploderade och

Johan Andersson som satt på blocket nöllade längt utå marken. Värtgossen som var i närheten av arbetet, skyndade bort Johan Andersson där han låg på marken, odlades svart i ansiktet utan knäck, vartande att finnas. Johan Andersson bemärktes utav explosionen. På sin fråga hur det var, fick han mot frågan helt takomiskt: sprack han (stenen) var efter Johan Andersson rötsle på som om ingenting hände.

Så kyrkan var färdig uppförde stenskarvaren Sven Nilsson Orv: Ja nu är det gjort och sedan arbetsförfatning som vi har haft här blir det aldrig mer i Ask. Ingen kunde då ana vilka omvälvningar på arbetsmarknaden som stundade och all dagligen kom att stiga till belopp som var fyra gånger det belopp som erhölls vid kyrkobygget.

^{1877.} Den 18 November invigdes kyrkan utav Biskop Stenborg assisteras utav Prosten Lindfors från Persbo

Kyrkoherdame Doctor Brüg från Tantonie Gustafsson
från Rågööd, Palme från Konga och Pastor Malmroth
Konga. Tasoni notarie fanns gjorde Teologie kandidaten
Fridolf Ökdahl, son till Prostén Ökdahl i Pederstens
Sedunera själv Prost i Bara kontrakt.

Med orgeln fanns gjorde Kantor Gustav Sjöberg från
Rågööd. Ingen särskild hymn var inovad men
kning Kantor Sjöberg hade samlat sig med lärmarna
av de flesta gamla sangforeningarna vilka under den nördlig-
chorsal sangarens Sjöbergs ledning, med känsla och andakt
unisont upförde de förekommande psalmerna.

Aktén inleddes med ett försel för orgel varunder
Biskopen intog i fullt ornat, med mossa och kräkla,
intog plats framför altaret och de assisterande
pastorerna iförda kyrkliga ornat, intog platsen vid
altarrundan i koret framför altaret.

Psalmverset 320 versarna 1-3 sjönges av församlingen

Varefter Biskopin höll invignings-tale och förfölld
invigningen rituellt enligt. De assistérande prästerna
anförde varandra lämpliga verser ur bibeln, varefter
Församlingen sjöng 320 versen 7.

I den därefter följande högmesse predikade pastör
A. Malmroth. Den inleddes med psalmen 324 versen 1:
"O Gud, det är en lyckans frökt Att i ditt hus få kom-
ma, där vi på glädjas av din röst Med alla dina
proroma: "Hun val det i ditt Tempel här, Hun helge-
domen härlig står, Det är stort lust att skada."

Kyrkan var packfull anda upp till taket, såväl bän-
kar som geng. När vi sågo ifrån orgelläktaren var det
huvud vid huvud och öter huvud. Här hade ej varit
nogen Biskops-visitation - pastorets sedan. Biskops
Föres föd ^{högmesse} Hölls förlor i kont med de senaste åren
konfirmander. De assistérande prästmännen höll katekis-
förlor med den övriga församlingen. Efter högfid-

upplämnas slut i kyrkan gavs middag i Konga prest
gård för alla de officierande församlingarnas kyrko- och
skol rod samt de äldre manarna, i allt omkring
tio hundratals personer.

Under kyrkans bygge tiden hölls missa för åkars bearna
i Konga kyrka. Det var under den varsta kyrkliga
separations tiden och de s.k. frikyrkliga predikanterna
som försökte nu att väva anhängare inom socknen,
det var undan i det här lättedda familierna som det
lyckades. De övriga bleva fast vid faderns kyrka.

Lyftbara reparationsar var församlingen fört vid hand
nas på den nya kyrkans svamp angåp brägelvet och
insedningen, så att golvet fick nyläggas med cement
för att utestänga svampen. Eke spansen på taket
höll ej, utan det blev fakeldropp i kyrkan, så att
taket måste ombyggas ~~och~~ grupp voldes däröre.
Denna visade sig ej heller vara fullt droppfritt.

Varjöns församlingen bestyrkade att lägga tegel tak på kyrkan. Detta är nu utfört och syns vara så fört klassigt, att det varor genom seklerna. Dom spiren är klodad med fyra skeppar och den syns även hällo. Vid färdtio års jubileet 1927 renoverades kyrkan invändigt, i enlighet med domkyrkoarkitekté Wahlius förslag och av honom upprättad plan. Detta arbete utfördes på ett omsorgsfullt sätt av Målarmästare Nordström från Ribeberga. Då renoverades även orgeln så att allt framträder nu i ett särdeles prydligt skick. Mosaik golv i kor och kruvgang inlades på 1820 talet och bekostades av Sparbankens direktör Olof Nilsson i Backa-gården. Den kyrkliga arbetets förening var ansvarig för kakosmöllets till kruvgangen ^{och som står i} till altarnunden samt mätta inom altarnunden samt nytt antependium kring altaret, som pryddes av en räckfull vacker spets, krympplad och skänkt av

34.

— 3836

Lärarinnan Elsa Perssons Den Kyrkliga arbets-
föreningens har även skänkt två stora gisskronor
samt de på kyrkans väggar befinnande lampettorna.
Den svarvade gisslakan är mässing som gjinte
de två äldriga malmstakorna ryggen tillaret, av en
givare av grosshandlaren Johan Olosson. Stockholm,
som var född i Årk och son av garvare S. Oloson och
dennes maka Sophie de Vau i årtie N:o 5. Rakugnarna
är skänkta av Fabrikör J. Pettersson i Landskrona född i Östergötland 1861.

Burtskrivet sommaren 1933 av
Märis Olosson
Årk pr. Sommarf.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 35